

Ke vzniku Slovenské národní rady v zahraničí¹

Ve srovnání s českou byla slovenská předúnorová emigrace početnější a zejména čilejší, aktivnější. Početná emigrace s řadou vyšších funkcionářů bývalého slovenského státu vytvářela příznivé podmínky pro organizaci. Vzniklo jich několik, nejen politické povahy, a to v několika státech evropských i amerických. Některé brzy zanikaly, trpěly nedostatkem aktivních členů a stoupenců, nebo je postihl odchod emigrantů do jiných zemí. Slovenský předúnorový exil postihl jev běžný pro každý exilový život – vnitřní rozpory. Charakteristické pro něj bylo, že se od počátku vyhranily dva směry a nepodařilo se rozpory překonat. Pokusy nevedly k takovému stupni spolupráce, který by se završil ustavením vedoucího společného orgánu slovenského politického exilu, a to nejen předúnorového. Jeden směr reprezentoval Ferdinand Ďurčanský, druhý Karol Sidor. První směr vytvořil organizaci Slovenský akčný výbor (později přejmenovaný na Slovenský oslobodzovací výbor). Sidorovo úsilí o ustavení vedoucího orgánu slovenského politického exilu vyústilo ve Slovenskou národní radu v zahraničí (SNRvZ).

Sidorův přechod od publicistické a propagační činnosti k aktivní účasti v politickém exilu po únoru 1948 směřoval k ustavení jediného ústředního orgánu a jeho ovládnutí. V tomto úsilí postupoval důsledně, až dosáhl během dvou let cíle svého i svých politických příznivců. Od května 1948 se připravoval využít existující Slovenskou národní radu v Londýně k roli ústředního orgánu politického exilu. V září 1948 zvolili K. Sidora předsedou Slovenské národní rady v Londýně po dohodě s dosavadním předsedou P. Prídavkem. Ustavení jednotného exilového ústředí bylo zdůvodňováno požadavky domácí opozice.² Stejný zájem projevoval také Vatikán a slovenské krajanské spolky, zejména v USA. S Vatikánem K. Sidor dojednal, že Slovenská národní rada se nepřemístí do Itálie, kde sídlil předseda. Zůstane v Londýně, kde působil Prídavok, generální tajemník nové rady.³ Ve Vatikánu se obávali, že by umís-

¹ Text je součástí rozsáhlejšího rukopisu *Dva roky pounorového exilu*.

² Ve skutečnosti tlačila na rychlé ustavení nové rady očekávaná aktivita čechoslovakistů. P. Prídavok na to upozorňoval K. Sidora v dopise z Londýna 27. 9. 1948: „Ale majú [čechoslovakisti] mnoho priateľov medzi politikmi a v tlači (kde Beneš dobre masťil po dlhých rokoch) a počívam, že i tu sa pripravujú na nejaké nové vystúpenie. Preto nesmieme odhlásenie SNRvZ. [Slovenské národní rady v zahraničí] odkladať. Okrem toho aj medzinárodná situácia sa zase priostrojuje.“

³ K. Sidor v dopise do USA sděloval obsah svého jednání ve Vatikánu: „Súčasne msgr. Montini mi oznámil, že ma SNR v Londýne vyvolila za predsedu, ktorý úrad som prijal, lebo nechcem, aby myšlienka slovenskej štátnej samostatnosti v zahraničí bola reprezentovaná s hľadiska katolíckeho nevhodnými ľuďmi, potažne aby túto myšlienku nezabíli slovenskí luteráni a českí husiti. Našli sme spôsob s Montinim, aby som napriek tejto svojej politickej funkcii mohol ostať aj naďalej bývať vo Vatikáne. Vec som zariadil tak, že úrad SNR bude v Londýne a ja budem podpisovať ako predseda len dôležitejšie spisy.“